

1.redakcija

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2014-2020

STRATĒĢISKĀ DAĻA

SATURS

IEVADS	3
1. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM.....	4
2. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI	10
3. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS SASKAŅOTĪBA UN PĒCTECĪBA	15
4. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA	19

IEVADS

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmas 2014.–2020.gadam (turpmāk tekstā – Attīstības programma) Stratēģiskā daļa nosaka vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam (turpmāk tekstā – Stratēģija) noteikto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa, ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanai.

Attīstības programmas stratēģiskajā daļā ir definētas sešas vidējā termiņa attīstības prioritātes, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Īstenojot attīstības prioritātes, jāņem vērā divas horizontālās prioritātes.

Stratēģiskās daļas izstrādē pielietota nelineārā pieeja, kas nozīmē, ka Attīstības programmā noteiktās vidēja termiņa prioritātes var sniegt ieguldījumu vairāku Stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa attīstības prioritāšu sasniegšanā, tāpat kā Attīstības programmas rīcības daļā izvirzītie rīcības virzieni, rīcības, aktivitātes var ietekmēt vairāku vidēja termiņa prioritāšu īstenošanu.

Stratēģisko daļu noslēdz kārtība, kādā tiks nodrošināta Attīstības programmas īstenošana un uzraudzība.

1. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM

CILVĒKRESURSI

Iedzīvotāju skaits Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā visā Latvijā, pakāpeniski samazinās, uz 01.01.2014. sasniedzot 244 875 cilvēkus. Gan Latvijā, gan Zemgalē iedzīvotāju skaits samazinās negatīvas dabiskās un mehāniskās kustības rezultātā. Vislielākais iedzīvotāju skaits Zemgalē ir republikas pilsētās – Jelgavā un Jēkabpilī, kā arī Jelgavas, Bauskas un Dobeles novados. Ilgtermiņa migrācijas saldo Zemgales lielajās pilsētās un novados ir negatīvs, 2013.gadā migrācijas saldo rādītāji visbūtiskāk pasliktinājušies Jelgavas, Ozolnieku, Vecumnieku, Dobeles, Bauskas, Iecavas, Auces novados, Jēkabpilī. Iedzīvotāju blīvuma ziņā Zemgale ir 2.vietā aiz Pierīgas reģionā, vislielākais iedzīvotāju blīvums ir Jelgavā un Jēkabpilī, bet starp novadiem visblīvāk apdzīvots ir Aizkraukles novads. Lielākā daļa Zemgales iedzīvotāju dzīvo lauku apvidos – uz 01.01.2014.52,26%.

Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē (65,7%) ir lielāks nekā vidēji Latvijā, turklāt arī iedzīvotāju virs darbaspējas vecuma īpatsvars reģionā (20%) ir zemāks nekā vidēji Latvijā. Demogrāfiskās slodzes līmenis pēdējos gados Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā pārējos reģionos un Latvijā kopumā, palielinās, 2014.gada sākumā sasniedzot 585 darbaspējas vecumu nesasnējušās un pārsniegušās personas vidēji uz 1000 personām darbaspējas vecumā, tomēr tas ir labākais rādītājs starp visiem statistikas reģioniem. Dabiskais pieaugums pēdējos astoņus gadus gan Zemgales reģionā (2013.gadā – -3,8), gan vidēji Latvijā ir negatīvs.

Sadalījumā pēc izglītības līmeņa Zemgales plānošanas reģionā dominē iedzīvotāji ar profesionālo vai arodizglītību – 21,5%. Tomēr, salīdzinot ar Latvijas vidējo rādītāju, Zemgales iedzīvotāju īpatsvars ar pamatizglītību vai zemāku izglītību - 15,9% - ir lielāks nekā vidēji valstī, savukārt iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību - 13,3% - zemāks, neskatoties uz to, ka Zemgalē atrodas trešā lielākā augstskola Latvijā - Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

Pēdējo gadu tendences liecina, ka Zemgales reģionā pieaug latviešu īpatsvars - 2013.gadā - 69,9%, kas ir gandrīz par 10% lielāks nekā vidēji Latvijā.

Ekonomiskās krīzes ietekmē gan Latvijā, gan Zemgales plānošanas reģionā bezdarba līmenis savu augstāko līmeni bija sasniedzis 2010.gadā. Tomēr pēdējos gados visā valstī un Zemgalē bezdarba līmenis samazinās, 2014.gada maijā sasniedzot 8,9%. Visaugstākais bezdarba līmenis bijis Auces, Aizkraukles un Krustpils novadā, savukārt viszemākais - Ozolnieku novadā, Iecavas novadā un Jelgavas pilsētā.

Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē ar katru gadu palielinās, 2013.gadā vecuma grupā no 15-74 gadiem sasniedzot 56,2% (Latvijā – 58,2%), bet vecuma grupā no 15-64 gadiem – 63,9 (Latvijā – 65%).

Kopš 2010.gada visos reģionos, arī Zemgalē, vērojams vidējās darba samaksas pieaugums, turklāt pārsniedzot pirmskrīzes līmeni. Vidējā bruto darba samaksa Zemgalē 2013.gadā vislielākā bija ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē (B) – 1039 euro, valsts pārvaldē un aizsardzībā (O) – 772 euro, un elektroenerģijas, gāzes apgādē un siltumapgādē (D) – 707 euro.

DABAS RESURSI

Reģiona iekšienē ir būtiskas atšķirības dažādu dabas resursu pieejamībā, ko nosaka gan dabas apstākļi, gan cilvēku saimnieciskā darbība. Līdzenā un lauksaimniecībā aktīvi izmantotā Zemgales rietumu daļa stipri atšķiras no austrumu daļas, kam raksturīgas mežaines, purvainas un mozaīkveida ainavas.

Ievērojama Zemgales priekšrocība ir augstā zemes auglība un salīdzinoši nepiesārņotas lauksaimniecības un dabas teritorijas. Auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 39% no reģiona platības, t.sk. nacionālas nozīmes LIZ. Visauglīgākās augsnes ir Zemgales līdzenumā – reģiona austrumu daļā, kuru zemes kadastrālā vērtība vidēji ir virs 60 ballēm, bet atsevišķās vietās pat līdz 82 ballēm. Zemes kadastrālā vērtība Zemgalē ir gandrīz par 50% augstāka nekā citos valsts lauku rajonos, kas paver iespējas lauksaimniecības attīstībai un specializācijai. Tieši Zemgalē pēdējās desmitgades laikā visstraujāk palielinājušās LIZ platības, kas liecina par lauksaimniecības attīstību un nozīmi

reģiona izaugsmei. Lielākā daļa LIZ reģionā tiek aktīvi izmantotas, attīstās intensīvā lauksaimniecība, kas rada paaugstinātus ūdens un augsnes piesārņojuma riskus.

Zemgalē, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, mežu īpatsvars ir samērā neliels – 44,1%. No kopējās Latvijas mežu platības Zemgales meži sastāda 15%. Tāpat kā lauksaimniecības zemju izplatībai, arī mežainuma rādītāji būtiski variē reģiona iekšienē. Reģiona austrumu daļā mežu teritoriju ir izteikti vairāk, vislielākās mežu platības ir tieši Jēkabpils, Vecumnieku, Jaunjelgavas, Krustpils, Neretas un Viesītes novados. Ņemot vērā esošos mežu resursus, iespējams attīstīties mežistrādei, kokapstrādei.

Salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, Zemgalē nav izteikti lielu ezeru, tomēr ir blīvs upju tīkls. Zemgalē atrodas divi lielākie upju baseini - Daugava un Lielupe. Platības zem ūdeņiem veido 3% no Zemgales reģiona kopplatības.

Zemgale ir bagāta ar grants, smilts, dolomīta, māla, kūdras, ģipšakmens, kaļķakmens krājumiem. Reģionā atrodas septiņas valsts nozīmes atradnes, no kurām trijās atradnēs notiek ieguve. Zemgalē atrodas vienas no lielākajām dolomīta un kaļķakmens atradnēm Latvijā. Reģionā ir pamats ieguves rūpniecības attīstībai, kā arī šīs produkcijas pārstrādei.

Ļoti vērtīgs dabas resurss Zemgales plānošanas reģionā ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas savstarpēji atšķiras ar teritorijas izveidošanas mērķiem, teritorijas platību un dažādu aizsardzības pakāpi - atļautajām un aizliegtajām darbībām. Zemgalē atrodas 91 ĪADT ar kopējo platību 520,18 km², 69 no kurām ir iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklā, kas izveidots, lai nodrošinātu ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzību. ĪADT veido 5% no reģiona kopējās platības, kas, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem un vidējo rādītāju Latvijā (~12%), ir maz.

INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

Transports un mobilitāte. Zemgalē, salīdzinot ar citiem reģioniem, ir blīvs, sabalansēts esošais ceļu tīkls, taču tas daudzviet ir stipri nolietojies un neatbilst satiksmes drošības prasībām. Labā satiksme ar Rīgu un tās tuvums nodrošina iespēju izmantot arī lidostas un ostas pakalpojumus. Mobilitātes iespējas reģionā vērtējamas kā labas, lai gan labāks maršrutu pārklājums ir Zemgales rietumu daļā, bet vājāks – austrumu daļā, kas ir saistīts arī ar atšķirīgu ceļu

tīklu. Galvenās problēmas saistītas ar ceļu kvalitāti un lielo grants ceļu īpatsvaru; šo maršrutu pārvadātājiem – ar novecojušu autobusu parku; pasažieriem – ar ilgu laika pavadīšanu ceļā un vāju savienojamību ar dažāda līmeņa centriem, īpaši - ārpus maršrutu tīkla.

Sakari, IKT. Informācijas tehnoloģiju loma Zemgales iedzīvotāju dzīvē pieaug, par ko liecina augošais interneta lietotāju skaits kopumā, kā arī strauji augošā interneta lietotāju grupa, kas internetu lieto regulāri (vismaz reizi nedēļā). Ja 2004.gadā Zemgalē regulāri datoru lietoja 31%, bet internetu - 21% iedzīvotāju, tad 2013.gada sākumā abi rādītāji jau bija sasnieguši 70%. Zemgalē 2013.gada sākumā dators bija pieejams 68% un internets - 69% māsaimniecību. 68,4% māsaimniecību pieejams platjoslas interneta pieslēgums, taču nepieciešams turpināt attīstīt platjoslas tīklu, kas spēj nodrošināt augošā informācijas apjoma pārraidi. Reģionā jāveicina publisko interneta pieejas punktu pārklājuma uzlabošana, e-pakalpojumu attīstība, iedzīvotāju, uzņēmēju un pārvaldes darbinieku izglītošana par datora un interneta lietošanu, lai informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un to sniegtās iespējas tiktu izmantotas efektīvāk.

Ūdenssaimniecība. 2013.gadā veiktās ūdensapgādes sistēmu pārbaudēs norādīts, ka, salīdzinot ar citām Latvijas teritoriālām vienībām, Zemgalē bija vislielākais ūdensapgādes sistēmu īpatsvars, kas neatbilst vai tikai daļēji atbilst normatīvajos aktos noteiktajām dzeramā ūdens nekaitīguma nodrošināšanas prasībām. Galvenais sliktās dzeramās ūdens kvalitātes cēlonis ir paaugstināts dzelzs un sulfātu saturs, ka arī mikrobioloģiskā ūdens kvalitāte. Ūdenssaimniecības infrastruktūra reģionā ir jāattīsta tālāk, īpaši apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000. Iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes uzlabošanai svarīgi ir meliorācijas un lietus ūdens kanalizācijas attīstības jautājumi. Neattīrītu lietusūdeņu nokļūšana ūdenstilpēs, upju piesārņotība un teritoriju pārpurvošanās ir daļa no Zemgales vides problēmām.

Atkritumu apsaimniekošana. Zemgales plānošanas reģionā ietilpstošās administratīvās teritorijas atrodas divos atkritumu apsaimniekošanas reģionos – Zemgales un Vidusdaugavas. Reģionālajos atkritumu apsaimniekošanas plānos 2007.-2013.gada plānošanas periodā galvenā vērība tika veltīta videi drošu atkritumu apglabāšanas poligonu izveidei, veco, normatīvo aktu prasībām neatbilstošo, izgāztuvju slēgšanai un atkritumu savākšanas un šķirošanas iekārtu un laukumu izveidei. Galvenie risināmie problēmjautājumi 2014.-2020.g. periodā ir: sadzīves atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstība,

elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu dalītās savākšanas un reģenerācijas sistēmas attīstība; apglabājamā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma samazināšana; iedzīvotāju izglītošana, veicinot izpratni par atkritumu šķirošanas nozīmi vides un resursu saglabāšanā.

Enerģētika. Mēru pakts ir Eiropas iniciatīva, kuras ietvaros Eiropas pilsētas brīvprātīgi apņemas līdz 2020.gadam samazināt CO₂ emisijas savās teritorijās par vismaz 20%, par 20% paaugstinot energoefektivitāti un par 20% palielinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu energoapgādē (20/20/20). Zemgalē Mēru pakts ir parakstījušas Jelgavas un Jēkabpils pilsētas, kas kopā ar Zemgales plānošanas reģionu ir izstrādājušas arī ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānus laika periodam līdz 2020.gadam. Zemgalē izvirzīti 3 galvenie mērķi: 1) palielināt atjaunojamās enerģijas un īpatsvaru energoapgādē līdz 40%; 2) par 20% paaugstināt energoefektivitāti; 3) ieviest vismaz 10 iniciatīvas reģionālā līmenī šo mērķu sasniegšanai. 2009.gadā Zemgales teritorijā CO₂ izmešu daudzums bija 287 786 tonnas. Lai sasniegtu ES mērķus 20/20/20, CO₂ izmešu daudzums līdz 2020.gadam būtu jāsamazina par vismaz 57 557 tonnām. Jāturpina energoefektivitātes pasākumu veikšana Zemgales pašvaldību teritorijās.

Zemgalē no atjaunojamiem energoresursiem šobrīd jau ļoti izplatīta un efektīva ir koksnes un koksnes izstrādājumu izmantošana. Salmu u.c. lauksaimniecības biomasas produktu, ģeotermālo resursu un biodeģvijas izmantošanai varētu būt izplatīta un efektīva, bet šobrīd šis potenciāls Zemgalē netiek izmantots. Būtu ieteicams paplašināt biomasas un biogāzes izmantošanu, jo Zemgalē tam ir potenciāls - mežu resursi, lauksaimniecības blakus produkti, pārtikas rūpniecības blakusprodukti un organiskie saimnieciskās darbības blakus produkti - atlikumi un atkritumi. Ģeotermālā enerģijas izmantošana vēl nav pietiekami izpētīta, taču Zemgalē ir samērā lieli ģeotermālās enerģijas avoti. Apakšzemes ūdeņu temperatūra svārstās no 30 līdz 60° C, kam ir samērā zems potenciāls siltā ūdens sagatavošanai, bet tas var tikt izmantots apkures vajadzībām. Ir arī karsto kristālisko iezu potenciāls (petrotermālā enerģija). To labākais potenciāls Zemgalē atrodas vienā no divām Latvijas ģeotermālajām anomālijām - Elejas, Dobeles, Jelgavas un Bauskas apkārtnē.

Veselības aprūpe un veselības veicināšana. Neatliekamo medicīnas palīdzību (NMP) Zemgales plānošanas reģionā sniedz 24 NMP brigādes, un laika posmā no 2009.gada līdz 2013.gadam izsaukumu skaits ir pieaudzis par 10,7%, taču savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits ir samazinājies par 6,6%. Jo īpaši bēdīga

situācija ir lauku teritorijās, kur savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits samazinājies par 8,9%, pretstatā pilsētām - tikai par 3,9%. Zemgalē ir vairākas teritorijas, pārsvarā - pierobežā, kurās NMP nevar nodrošināt savlaicīgu palīdzības sniegšanu kritiskā situācijā nokļuvušiem iedzīvotājiem. Vidējais ģimenes ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Zemgales reģionā ir 1,8 ģimenes ārsti un 0,5 feldšeri, kas ir labs rādītājs, tomēr pašvaldību griezumā situācija ir ļoti atšķirīga. Sekundāro veselības aprūpi Zemgales reģionā nodrošina 455 ambulatorās aprūpes iestādes, kuru skaits pēdējo 5 gadu laikā ir samazinājies par 2,4%. Vislielākais ambulatorās aprūpes iestāžu skaits ir Jelgavas pilsētā, kurā atrodas 144 iestādes, bet vismazākais - Neretas novadā, kur ir tikai 3 ambulatorās aprūpes iestādes. Sekundāro veselības aprūpi Zemgales reģionā sniedz 7 stacionārās veselības iestādes, no kurām 2 atrodas Jelgavas pilsētā, pa vienai - Jēkabpils pilsētā, Aizkraukles, Aknīstes, Bauskas un Dobeles novados. Apmeklējumu skaitam ambulatorās veselības aprūpes iestādēs un stacionāros ārstēto pacientu skaitam ir tendence samazināties, 2013.gadā Zemgalē stacionārā ārstējās 37 162 pacienti - par 7,4% mazāk nekā 2009.gadā. Reģionā ir samazinājies zīdaiņu mirstības rādītājs - no 24,2 uz 1000 dzīvi dzimušajiem 2009.gadā uz 17,1 2013.gadā. Viszemākais zīdaiņu mirstības rādītājs ir Jelgavas pilsētā un Dobeles novadā, katrā attiecīgi 4,4 un 4,3, bet visaugstākā zīdaiņu mirstība bija Salas novadā - 60,6 2013.gadā. Jāturpina iedzīvotāju izglītošana par veselības veicināšanas jautājumiem, jāveicina nodarbošanās ar sportu un aktīvo atpūtu, bērnu un jauniešu pilnvērtīgas fiziskās attīstības nodrošināšana.

Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība. Laika posmā no 2010.gada līdz 2013.gadam vērojama tendence, ka pabalsta garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai saņēmēju skaits reģionā ir samazinājies par 37%, Lai arī pašvaldībās sociālo pabalstu saņēmēju skaitam ir tendence samazināties, pašvaldības nozīmīgu savu budžeta resursu daļu tērē tieši pabalstu izmaksai. Lai samazinātu sociālās palīdzības saņēmēju skaitu, nepieciešams izstrādāt kompleksus pasākumus iedzīvotāju reintegrācijai darba tirgū. Reģionā nozīmīgākais sociālo pakalpojumu sniedzējs ir pašvaldības sociālais dienests un tā struktūrvienības. Nevalstiskais sektors kopumā ir diezgan vāji attīstīts, un ir pašvaldības, kurās nevalstiskās organizācijas nesniedz publiski zināmus sociālos pakalpojumus. Sociālo pakalpojumu klāstam kopumā reģionā ir tendence pieaugt, visplašākais piedāvāto pakalpojumu klāsts ir pieejams Jelgavas pilsētā (26 dažādi sociālie pakalpojumi), Dobeles novadā (22) un Jēkabpils pilsētā (18). Sociālo pakalpojumu klāsts ir plašāk sazarots divās

republikas pilsētās – Jelgavā un Jēkabpilī, kā arī novados, kas veidojušies ap bijušajiem rajonu centriem. Tas netieši norāda uz lielāka iedzīvotāju skaita pozitīvo lomu sociālo pakalpojumu klāsta attīstīšanā. Visbiežāk sniegtie ir tieši ilgstošās institucionālās sociālās aprūpes pakalpojumi – pansionāti vecākā gadagājuma ļaudīm un bērnu nami. Kopā reģionā 2014.gadā darbojas 20 ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes ar kopējo klientu skaitu 3372. Virknē pašvaldību ir nepietiekams sociālā darba speciālistu daudzums.

Izglītība. Reģiona izglītības attīstības mērķos ir sekmēt skolu tīkla ilgtspējīgu un stabilu attīstību. 2013./2014.m.g. Zemgalē bija 116 vispārīzglītojošās dienas skolas, t.sk. 7 sākumskolas, 54 pamatskolas, 43 vidusskolas, 9 speciālās izglītības iestādes. 2014.gadā Zemgalē reģistrētas 6 privātās vai dažādu iestāžu dibinātas pirmsskolas izglītības iestādes, bērnu skaits tajās ir pieaudzis, kas saistāms ar pirmskrīzes laikā novēroto dzimstības pieaugumu, līdz ar to dažās pašvaldībās ir aktuāls pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības jautājums. Visā Latvijā un arī Zemgalē izglītojamo skaits vispārīzglītojošās izglītības iestādēs samazinās, trīs gadu periodā kopš 2011.gada izglītojamo skaits Zemgalē samazinājies par 8,68%, un tas ir mazākais samazinājums starp visiem plānošanas reģioniem. Izglītojamo skaitu samazināšanos vispārīzglītojošās izglītības iestādēs varētu skaidrot ar iedzīvotāju dzimstības un mirstības negatīvo koeficientu, kā arī plašu emigrāciju. Tie ir arī faktori, kuri jāņem vērā pašvaldībām, plānojot skolu tīkla optimizāciju.

Zemgalē ir 8 profesionālās izglītības iestādes, kurās var iegūt profesionālo izglītību. Ja salīdzina reģionos, var izdarīt secinājumu, ka Zemgales plānošanas reģionā ir viens no mazākajiem audzēkņu skaitiem profesionālās izglītības programmās Latvijā, savukārt atskaitīto audzēkņu īpatsvars profesionālās izglītības programmās - viens no lielākajiem. Audzēkņu atskaitīšanas iemesli var būt saistīti ar dzīves vietas maiņu vai nesekmību, tomēr būtisks iemesls ir neatbilstošas karjeras izvēle, kā nepareizas profesionālās orientācijas rezultāts. Salīdzinoši mazākais audzēkņu skaits Zemgales reģionā rosina meklēt cēloņus pašlaik realizēto specialitāšu izglītības programmu nodrošinājumam saistībā ar vietējo jauniešu interesi un pieprasījumu pēc tām. Arī izglītojamo procentuālais sadalījums vispārīzglītojošajās vidusskolās un profesionālās izglītības iestādēs liecina par vājo profesionālās orientācijas sistēmu Zemgales reģionā. Esošā profesionālās izglītības sistēma pieprasītākajos rūpniecības nozares sektoros

Zemgalē sagatavo salīdzinoši atbilstošu skaitu speciālistu, bet to sektorālais sadalījums nav sabalansēts ar reālo tirgus pieprasījumu – tā tiek radīta speciālistu pārprodukcija pārtikas rūpniecības sektorā, bet ir novērojams speciālistu iztrūkums tādos sektoros kā kokapstrāde un mēbeļu ražošana, metālu un to izstrādājumu ražošana, kā arī tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana. Nepieciešama profesionālo skolu lielāka elastība programmu attīstības jomā, jauna pieeja specialitāšu apguves modulārajai sistēmai un virzībai uz duāla modeļa apmācību.

Zemgalē ir desmit akreditētas augstākās izglītības iestādes – valsts un juridisku personu dibinātas universitātes, augstskolas vai to filiāles un koledžas. Augstāko izglītību ir iespējams iegūt trīs pašvaldībās: Bauskā, Jēkabpilī un Jelgavā. Tikai Latvijas Lauksaimniecības universitāte piedāvā izglītības programmas, kuras tieši saistītas ar Zemgales prioritārajām nozarēm. LLU ir vienīgā augstskola Latvijā, kura piedāvā studijas lauksaimniecībā, veterinārmedicinā, pārtikas produktu pārstrādē, meža zinībās un ainavu arhitektūrā. Pārējo augstskolu piedāvājums attiecināms uz horizontālajām prasmēm, kā, piemēram, uzņēmējdarbības vadība, grāmatvedība, sabiedriskās attiecības, tirgzinības. Taču studējošo skaits LLU pēdējos gados samazinās, 2013.gadā pilna laika studentu skaits bija 3552.

Zemgales reģiona novados un pilsētās profesionālās pilnveides programmu un interešu izglītības apguvi piedāvā 34 valsts, pašvaldību un juridisku personu izveidoti pieaugušo izglītības centri. Reģionā atrodas lielākais un plašākais lauku konsultāciju sniedzējs - Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (Ozolniekos), kas veicina lauku attīstību, paaugstinot lauku uzņēmēju profesionālās un ekonomiskās zināšanas. Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde „Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs” ir modernākais mūžizglītības centrs Baltijā, kas piedāvā metodisko, izglītojošo un informatīvo atbalstu izglītības iestādēm un pedagogiem. Zemgales reģionā profesionālās pilnveides un tālākizglītības piedāvājumā tikpat kā nav programmu, kas būtu vērstas uz reģiona prioritārām nozarēm. Šobrīd piedāvājums atbilst cilvēka interesēm, nevis darba tirgum. Neformālās izglītības piedāvājums Zemgales reģionā praktiski vērsts tikai uz šķērsprasmju attīstīšanu, no kurām plašākais piedāvājums ir valodu apmācībai. Augstākās izglītības iestādes sniedz tādas pieaugušo izglītības programmas, kurām būtu tiešāks vai lielāks efekts uz uzņēmējdarbības un tautsaimniecības attīstību, nekā pieaugušo izglītības iestādes.

Kultūra. Kultūrvidē ir gan nozīmīgs resurss reģionu un pilsētu ekonomikas un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai, gan arī dzīves vides kvalitāti ietekmējošs faktors. Zemgalē latviešu tradicionālajai kultūrai – dziedāšanai, muzicēšanai, teātra spēlēšanai un dejošanai – ir stabili pamati. Reģionā, tāpat kā visā Latvijā, tradicionālās kultūras un amatiermākslas procesa nepārtrauktības nodrošināšana organizatoriski saistīta ar kultūras un tautas namiem. Zemgalē ir 85 kultūras centri, tie nozīmīgākie kultūras pasākumu organizatori, un pasākumiem ir augsta kvalitāte. 2013.gadā kultūras centros notikuši 4022 pasākumi, kopējais apmeklētāju skaits - 704 tūkstoši. 2013.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, gan norišu, gan to apmeklētāju skaits kultūras centros ir pieaudzis – attiecīgi par 33,8% un 5%. Zemgalē kultūras centros notikušas salīdzinoši daudz profesionālās mākslas norises. Reģionā ir daudz zīmīgu un tradicionālu kultūras pasākumu, ar kuriem asociējas tieši Zemgale. Reģionā darbojas 478 mākslinieciskie kolektīvi ar vairāk nekā 7463 dalībniekiem. Reģionā ir 60 dažāda profila muzeji, to skaitā 1 valsts muzejs (Rundāles pils muzejs ar filiāli Jelgavas pilī), 15 muzeji ir akreditēti. Pateicoties Rundāles un Bauskas pils muzejiem, Zemgalē ir panākts salīdzinoši liels muzeju apmeklētāju skaits. No vairāk nekā 814 Latvijas bibliotēkām, 158 bibliotēkas atrodas Zemgales reģionā, t.sk. 2 neredzīgo. 2013.gadā Zemgalē bibliotēku apmeklētāju kopskaits bija 1366 tūkstoši. Bibliotēkas darbojas kā daudzpusīgi izglītības, kultūras un informācijas centri, tajās notiek arī profesionālās pilnveides un tālākizglītības pasākumi. Zemgalē ir 24 profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes, no kurām 6 ir mākslas skolas, 12 mūzikas skolas, 6 mākslas un mūzikas skolas. Reģionā izvietoti 1107 valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi.

Sports. Zemgales plānošanas reģionā ir 166 sporta bāzes ar 415 sporta objektiem. No tiem: 139 sporta bāzes ar 358 sporta objektiem ir pašvaldības īpašumā, 19 sporta bāzes ar 34 sporta objektiem ir privātīpašums, 8 sporta bāzes ar 23 sporta objektiem ir valsts īpašumā (valsts profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā esošas sporta zāles un sporta laukumi). Reģionā lielākais sporta objektu skaits atrodas pie izglītības iestādēm, kas vienlaikus ir arī brīvpieejas laukumi. Zemgalē tikai 13,27% sporta būvju ir ļoti labā stāvoklī, 28,38% - labā, 45,54% - apmierinošā un 12,81% - sliktā stāvoklī. Reģionā atrodas 3 nacionālās sporta bāzes – SIA "Sporta komplekss "Mūsa"", SIA "Zemgales Olimpiskais centrs" un SIA "Sporta kompleksa „Zemgale” Jelgavas Ledus halle. Pašvaldību prioritāte ir izglītības iestāžu sporta zāļu renovācija vai rekonstrukcija un brīvpieejas sporta laukumu un izglītības iestāžu sporta laukumu izveide.

Risku vadība un civilā aizsardzība. Lielupes un Daugavas upju baseinos, tajā skaitā Zemgales plānošanas reģiona teritorijā, pastāv vairāki plūdu riski, t.sk. ar upju paliem saistītie riski un hidroelektrostaciju un citu hidrotehnisko būvju uzpludinājumu riski. Zemgalē veikti vairāki Plūdu riska un pārvaldības nacionālā programmā 2008.-2015.gadam iekļautie pretplūdu pasākumi, taču vēl ir daudz darāmā. Kā būtiskākie augsnes piesārņotāji Zemgalē jāmin rūpnieciskie piesārņojuma avoti, lauksaimniecība (ņemot vērā, ka ZPR atrodas nitrātu jutīgajā teritorijā), vēsturiskais piesārņojums no PSRS militārajām aktivitātēm, kā arī avārijas situācijas. Zemgales teritorijā kopumā fiksētas 22 piesārņotas vietas un 551 potenciāli piesārņota vieta, lielākoties tās atrodas reģiona rietumu daļā, ar vislielāko koncentrāciju Jelgavas pilsētā, kur atrodas daudzi rūpnieciskie uzņēmumi. Piesārņotajām, īpaši vēsturiski piesārņotajām vietām nepieciešami sanācijas pasākumi, un, tā kā sanācijas izmaksas ir ļoti augstas, ir nepieciešams veikt vietu prioritizēšanu, ņemot vērā dažādus faktorus, piemēram, kurš objekts rada vislielāko ietekmi uz vidi vai sabiedrību, jāņem vērā potenciālie attīstības projekti šo teritoriju tuvumā.

EKONOMIKA

Zemgales reģiona iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju 2011.gadā bija 67% no Latvijas vidējā rādītāja, Zemgale atrodas ceturtajā vietā pēc IKP rādītāja uz vienu iedzīvotāju. Starp reģioniem Zemgale ir 2.vietā pēc IIN ieņēmumiem uz vienu iedzīvotāju pēc Rīgas reģiona, uzrādot līdzīgus rādītājus ar Kurzemes reģionu. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaita uz 1000 iedzīvotājiem ziņā Zemgales plānošanas reģiona 2012.gada rādītājs (59 ekonomiski aktīvas tirgus vienības uz 1000 iedzīvotājiem) bija zemāks gan salīdzinot ar Latviju kopumā, gan reģionu starpā. 36% no tām darbojās lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, 20% - pakalpojumu nozarē, 14% - tirdzniecības nozarē, 6% - rūpniecībā, 4% - būvniecībā. Kopumā 93,5% Zemgales ekonomiski aktīvo tirgus vienību 2012.gadā bija mikro lieluma (līdz 9 nodarbinātajiem). Saskaņā ar Lursoft datiem pēdējos piecos gados Zemgales teritorijā reģistrēto uzņēmumu skaits palielinājies par 2 193 jeb 14%.

Dabas resursi (mežainums un lauksaimniecībā izmantojamās zemes, minerālu izcelsmes dabas resursi u.tml.) ļauj reģionam specializēties lauksaimniecības, mežsaimniecības, ieguves rūpniecības, pārtikas un kokrūpniecības nozarēs, kā arī lauku un atpūtas tūrismā. Zemgale ir lielākais graudaugu ražošanas reģions ar

vidējo auglīgu augstāku nekā citos reģionos. Bagātais kultūrvēsturiskais mantojums padara Zemgales plānošanas reģionu pievilcīgu kultūrvēsturiskajam tūrismam. Metālapstrādes un mašīnbūves nozares nozīmīgs centrs ir Jelgavas pilsēta un tās apkārtnē – Dobeles, Jelgavas un Ozolnieku – novadi. Ķīmiskai rūpniecībai ir augsts izaugsmes un eksporta potenciāls. Viens no tradīciju glabātājiem – Dobeles novads, kam ir noteiktas iestrādes un speciālistu potenciāls, tostarp specifiskās ķīmijas un farmācijas apakšnozarēs. Zemgalē ir būtiska arī tekstilrūpniecības un apģērbu ražošanas nozare, īpaši Jelgavas, Dobeles un Jēkabpils pilsētās un novados.

Zemgales plānošanas reģionam raksturīgas divas industriālo centru grupas, no kurām pirmo veido Jelgavas, Dobeles un Bauskas pilsētas un otro – Jēkabpils un Aizkraukles pilsētas.

Kopš 2007.gada uzņēmumu skaits visās Zemgales reģiona prioritārajās nozarēs ir pieaudzis. Vistraujāk ir pieaudzis uzņēmumu skaits mežsaimniecībā un mežizstrādē (par 109%), metālapstrādē (par 90%), mašīnbūvē (par 76%) un ieguves rūpniecībā (par 75%). Uzņēmumu skaita pieauguma tempi šajās nozarēs Zemgales reģionā ir ievērojami augstāki nekā Latvijā kopumā. Prioritāro nozaru starpā četrām - tekstilrūpniecība, kokapstrāde, ķīmiskā rūpniecība, metālapstrāde un mašīnbūve - ir raksturīgs augsts eksporta īpatsvars nozares realizācijā Latvijā kopumā.

Zemgalē darbojas septiņi zinātniski pētnieciskie institūti, no kuriem pieci ir LLU struktūrvienības. LLU struktūrā darbojas trīs zinātniski pētnieciskās laboratorijas. Visas minētie resursi specializējušies lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās. Stabils zinātniskais ražīgums - LLU uzrāda stabilu patentēto izgudrojumu ražīgumu – virs 10 patentiem gadā.

Katrā Zemgales reģiona pašvaldībā darbojas amatnieku sētas, darbnīcas vai amatu mājas, kā arī individuālie amatnieki. Amatniecība un mājražošana ir perspektīvās ekonomikas nozares, kuru attīstību un virzību uz uzņēmējdarbību vēlams stiprināt nākotnē, veidojot vienotu reģiona amatnieku un mājražotāju sadarbības tīklu, veicināt vietējo produktu konkurētspēju dažāda mēroga tirgos un paplašinot reģiona tūrisma piedāvājumu tieši amatniecības, mājražošanas un lauku tūrisma jomā.

Zemgalē radošās industrijas pārstāv ap 2% no kopējā ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaita, kas norāda uz to, ka pastāv noteikts radošuma līmenis

reģionā, ir liels potenciāls radošo industriju attīstībai un pastāv arī liels pieprasījums pēc inovatīviem risinājumiem, kas dod iespējas jaunajiem uzņēmējiem uzsākt biznesu ar minimālo sākuma kapitālu, pārdodot savas idejas vai izstrādājot unikālus un savdabīgus risinājumus.

Aktīvs atbalsts uzņēmējdarbībai ir Dobelē, Jelgavā un Aizkrauklē (izglītības un konsultāciju centri, pašvaldības). Zemgalē ir produktīvs biznesa inkubatoru lielo filiāļu tīkls. Aktīvie tehnoloģiskie parki - NP Jelgavas Biznesa parks un Eirkel Biznesa parks - attīstās un paplašinās. Reģionā ir plašs un aktīvs lauksaimniecības atbalsta organizāciju tīkls.

2. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI

Nemot vērā Zemgales ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014-2030 noteiktos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus – ekonomikas specializācijas virzienus, attīstības vīziju, stratēģisko mērķi un ilgtermiņa attīstības prioritātes, kā Nacionālā attīstības plāna 2014-2020 prioritātes, ir izvirzītas Zemgales attīstības prioritātes vidējam termiņam – laika periodam 2014.-2020.g

Vidēja termiņa attīstības prioritātes:

P1: Uzņēmējdarbībai pievilcīga vide – bāze inovācijām ilgtermiņā

„Atslēgas” vārdi: specializācija, konkurētspējīgas nozares, inovācijas, pētniecība, tehnoloģiju attīstība, mazie un vidējie uzņēmumi, Zemgales tūrisma nišas

P2: Elastīga izglītība mūža garumā

„Atslēgas” vārdi: radošumu un uzņēmējdarbības prasmes attīstoša, darba tirgus prasībām atbilstoša, elastīga, iekļaujoša izglītība

P3: Efektīva un kvalitatīva transporta sistēma un infrastruktūra reģiona ārējai un iekšējai sasniedzamībai

„Atslēgas” vārdi: efektīvs, kvalitatīvs, integrēts, videi draudzīgs transports, transporta tīkli, attīstības centru sasniedzamību pa asfaltētiem autoceļiem, augsta satiksmes drošība

P4: Vides un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un attīstība

„Atslēgas” vārdi: ilgtspējīga dzīves vide, energoefektivitāte, atjaunojamie energoresursi, dabas resursu saglabāšana

P5: Efektīva pakalpojumu sistēma

„Atslēgas” vārdi: nodrošināts pakalpojumu „grozs” katrā attīstības centrā atbilstoši tā līmenim un iedzīvotāju vajadzībām

P6: Zemgales kultūrvide un identitāte

„Atslēgas” vārdi: Zemgales kultūrvēstures tradīcijas, iedzīvotāju kopienas, pilsētu - lauku apdzīvotības saglabāšana, tradicionālās amatniecības, mājražošanas un mākslas atpazīstamība, kultūras un radošās industrijas, tūrisms

Horizontālās prioritātes - jomas, kas caurvij visas prioritātes:

HP1: Apdzīvotības saglabāšana – kopienas un dzīves telpas ilgtspēja

„Atslēgas” vārdi: iedzīvotāju kopienas un to stiprināšana, mazo un vidējo uzņēmumu, amatnieku un mājražotāju konkurētspējas stiprināšana

HP2: Vieda pārvaldība

„Atslēgas” vārdi: IKT risinājumi, plānošanas reģiona, pašvaldību, reģiona attīstībā iesaistīto valsts institūciju un NVO kapacitātes paaugstināšana

Prioritāšu rīcības virzieni, sasniedzamie rezultāti un rādītāji

P1 Uzņēmējdarbībai pievilcīga vide – bāze inovācijām ilgtermiņā

Rīcības virzieni	
RV 1.1.	Veicināt uzņēmējdarbības attīstību reģiona perspektīvajās ekonomikas nozarēs: lauksaimniecībā, pārtikas rūpniecībā, mežsaimniecībā, kokapstrādē, ieguves rūpniecībā un karjeru iestrādē, metālapstrādē un mašīnbūvē, ķīmijas rūpniecībā, tūrismā u.c.
RV 1.2.	Uzlabot reģiona uzņēmumu konkurētspēju, stiprinot savstarpējo sadarbību un palielinot produkcijas realizācijas iespējas iekšējos un ārējos tirgos
RV 1.3.	Attīstīt industriālās teritorijas investoru piesaistei un uzņēmējdarbības vides uzlabošanai
RV 1.4.	Attīstīt Zemgales reģionam specifiskas tūrisma nišas un veicināt jaunu tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājumu

Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
Kvantitatīvie rādītāji						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	Ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	2012.g.	63	↑	<70	CSP
2.	Reģistrēto uzņēmumu skaits	2012.g.	17 601	↑	<20 000	Lursoft
2.	Reģistrēto patentu skaits LLU	2013.g.	11	↑	<15	LLU
3.	Uzņēmumu skaits biznesa inkubatorā	2014.g.	26	↑		JIC

4.	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs pavadītās nakts	2013	105 294	↑	<180 000	CSP
Kvalitatīvie rādītāji						
5.	Izveidoto industriālo teritoriju izvērtējums					ZPR

P2 Elastīga izglītība mūža garumā

Rīcības virzieni						
RV 2.1.	Skmēt radošuma un uzņēmējdarbības prasņu attīstoša izglītības piedāvājuma un aktivitāšu ieviešanu reģiona izglītības iestādēs					
RV 2.2.	Uzlabot mūžizglītības piedāvājumu un pieejamību					
RV 2.3.	Skmēt Zemgales reģiona augstākās un profesionālās izglītības piedāvājuma atbilstību reģiona ekonomiskajai specializācijai un darba tirgus tendencēm					
Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
Kvantitatīvie rādītāji						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	Skolēnu skaits vispārīgizglītojošās izglītības iestādēs	2013	24 268	→	<24 000	IZM
2.	9.klašu beidzēju īpatsvars, kuri turpina mācības profesionālās izglītības iestādēs, %	2014	27	↑	>40	IZM
3.	Pilna laika studentu skaits LLU	2013	3552	↑	<4000	LLU
4.	Profesionālās	2013		↑		pašvaldība

	pilnveides izglītības programmu un izglītojamo skaits					s
5.	Izglītības iestāžu skaits, kurās pieejamas karjeras konsultācijas	2013		↑		pašvaldības
<i>Kvalitatīvie rādītāji</i>						
6.	Izpēte par izglītības iestāžu sadarbību ar uzņēmumiem darba vidē balstītas izglītības īstenošanā					ZPR

	kopgarums reģionā, km					
3.	Vidējais reģionālo vietējas nozīmes maršrutu skaits uz 1000 iedzīvotājiem novadā	2011	2	↑		ZPR
4.	Elektrisko transportlīdzekļu publisko uzlādes vietu skaits	2014	3	↑		ZREA
<i>Kvalitatīvie rādītāji</i>						

P3 Efektīva un kvalitatīva transporta sistēma un infrastruktūra reģiona ārējai un iekšējai sasniedzamībai

Rīcības virzieni	
RV 3.1.	Sekmēt kvalitatīvas un pieejamas transporta infrastruktūras un pakalpojumu attīstību
RV 3.2.	Attīstīt videi draudzīgu transporta sistēmu izveidi un „zaļā” transporta infrastruktūras izbūvi reģionā

Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
<i>Kvantitatīvie rādītāji</i>						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	Valsts autoceļu ar melno segumu kopgarums reģionā, km	2011	1223	↑		SM
2.	Valsts autoceļu ar grants segumu	2011	1626	↓		SM

P4 Vides un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un attīstība

Rīcības virzieni	
RV 4.1.	Sekmēt efektīvāku reģiona vides un dabas resursu pārvaldību, tai skaitā nodrošinot piesārņojuma mazināšanu, ilgtspējīgu atkritumu un ūdens apsaimniekošanas sistēmu attīstību un energoefektivitātes pasākumu ieviešanu reģiona pašvaldībās
RV 4.2.	Saglabāt un atjaunot reģiona bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas
RV 4.3.	Koordinēt reģiona aktivitātes, lai pielāgotos klimata pārmaiņām

Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
<i>Kvantitatīvie rādītāji</i>						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	LIZ platību īpatsvars no kopplatības %	2011	39%	→	39%	CSP

2.	Mežu platību īpatsvars no kopplatības %	2014	42%	→	42%	Valsts mežu dienests
3.	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība	2014	46 834,7 ha	→	46 834,7 ha	Dabas aizsardzības pārvalde
4.	Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem pieejams normatīviem atbilstošas kvalitātes dzeramais ūdens	2013	42,5%	↑		Veselības inspekcija
5.	CO ₂ izmešu daudzums	2009	287 786	↓	57 557	ZREA
6.	Reģionālu iniciatīvu skaits, lai palielinātu atjaunojamās enerģijas un īpatsvaru energoapgādē līdz 40% un paaugstinātu energoefektivitāti par 20%	2013		↑	10	ZREA
<i>Kvalitatīvie rādītāji</i>						

P5 Efektīva pakalpojumu sistēma

Rīcības virzieni
RV 5.1. Veicināt integrētu pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanu reģionā
RV 5.2. Nodrošināt ilgtspējīgu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot sociālo pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un atbilstību reģiona iedzīvotāju vajadzībām
RV 5.3. Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un veselīga dzīvesveida popularitāti

Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
<i>Kvantitatīvie rādītāji</i>						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	Apmeklētāju skaits gadā reģiona kultūras centros	2013	4022	↑		KM
2.	Iedzīvotāju skaits uz vienu sporta objektu	2012	665	↑		IZM
3.	Savlaicīgi izpildītu NMP izsaukumu īpatsvars augstas prioritātes izsaukumos reģionā, %	2013	81,3	↑		NMP
4.	Sociālo pakalpojumu skaits	2013	241	↑		pašvaldības
<i>Kvalitatīvie rādītāji</i>						

P6 Zemgales kultūrvidē un identitātē

Rīcības virzieni
RV 6.1. Saglabāt un popularizēt Zemgales kultūrvidē un tradīcijas
RV 6.2. Stiprināt un vienot Zemgales reģiona iedzīvotāju kopienas, saglabājot gan pilsētu, gan lauku apdzīvotību un veicinot dzīves līmeņa paaugstināšanos
RV 6.3. Atbalstīt amatniecības, mājražošanas un kultūras un radošo industriju attīstību

Sasniedzamie rezultāti un rādītāji						
<i>Kvantitatīvie rādītāji</i>						
Nr. p.k.	Rādītājs	Bāzes vērtība		Vēlamā attīstības tendence	Sasniedzamais rādītājs 2020.g.	Datu avots
		Gads	Daudzums			
1.	Pilsētu/lauku iedzīvotāju īpatsvars, %	2013	47,74 / 52,26	→		PMLP
2.	Izstrādātas kopienu attīstības stratēģijas	2013	0	↑		pašvaldības
<i>Kvalitatīvie rādītāji</i>						
3.	Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju saglabāšanas un attīstības koncepcija					ZPR

3. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS SASKAŅOTĪBA UN PĒCTECĪBA

Pēctecība

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2008.-2014.gadam bija noteikts stratēģiskais mērķis „Dzīves kvalitātes nodrošināšana Zemgalē” un trīs attīstības prioritātes:

- ✓ Izglītots, radošs un konkurētspējīgs cilvēks
- ✓ Zināšanu ekonomikas attīstība
- ✓ Kvalitatīva dzīves vide

Sasaiste ar nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa vidēja termiņa teritorijas plānošanas dokumentiem

NAP 2020

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam (turpmāk - NAP2020) ir galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam rīcības plāns vidējam termiņam.

Redzējums par Latviju 2020. gadā: "Ekonomikas izrāviens – katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam!"

Prioritātes:

- Cilvēka drošums
- Tautas saimniecības izaugsme
- Izaugsmi atbalstošas teritorijas

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam

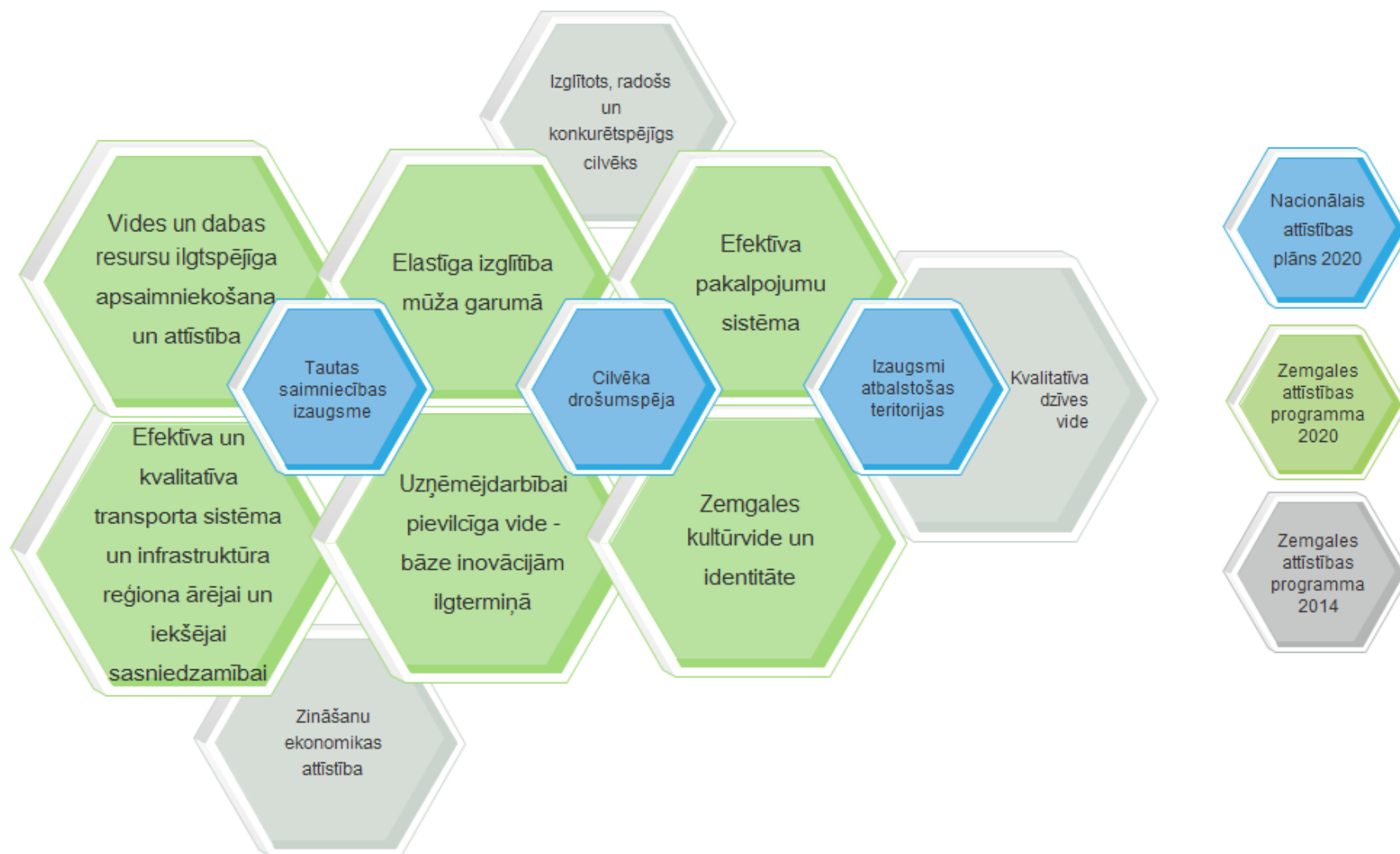
Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam (turpmāk – pamatnostādnes) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku. Pamatnostādnes ir definētas reģionālās politikas risināmās problēmas, mērķi, politikas uzstādījumi un principi, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti.

Mērķi:

- 1) sekmēt teritorijās uzņēmējdarbības attīstību un darbavietu radīšanu, veicināt darbavietu un pakalpojumu sasniedzamību, kā arī uzlabot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību (īstenošana galvenokārt ar investīciju atbalsta pasākumiem);
- 2) stiprināt reģionu un pašvaldību rīcībspēju un lomu savas teritorijas attīstības veicināšanā (īstenošana galvenokārt ar neinvestīciju pasākumiem).

Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķus, pamatnostādnes ir noteikti šādi rīcības virzieni:

- atbalsts starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem;
- atbalsts lauku attīstības telpai;
- atbalsts Rīgas metropoles areālam;
- atbalsts Baltijas jūras piekrastei;
- atbalsts Austrumu pierobežai;
- paaugstināt vietējā un reģionālā līmeņa pārvaldes lomu uzņēmējdarbības veicināšanā un uzlabot uzņēmējdarbības vidi pašvaldībās;
- palielināt pašvaldību finansiālo rīcībspēju (pašvaldību finanšu pilnveidošana);
- palielināt pašvaldību lomu demogrāfiskās situācijas uzlabošanā vietējā līmenī;
- paplašināt teritoriālās statistikas klāstu un ieguves iespējas.

3.1.attēls. Zemgales attīstības programmu 2008-2014, 2014-2020 un Nacionālā attīstības plāna 2014-2020 prioritāšu sasaiste
Avots: Zemgales plānošanas reģions

Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība” 2020

Kohēzijas politikas fondu attīstības prioritātes:

- tautsaimniecības ražīguma, pievienotās vērtības, inovāciju, pētniecības un zinātnes kvalitātes līmeņa celšana;
- ilgtspējīga un efektīva transporta infrastruktūra;
- ilgtspējīga dabas un kultūras resursu izmantošana;
- augsts nodarbinātības līmenis iekļaujošā sabiedrībā;
- kvalitatīva un efektīva izglītības sistēma;
- līdzsvarota un ilgtspējīga teritoriālā attīstība.

Tematiskie mērķi

- 1) Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju
- 2) Uzlabot IKT pieejamību, izmantošanu un kvalitāti
- 3) Uzlabot MVK, kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju
- 4) Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs
- 5) Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību
- 6) Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti
- 7) Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus tīkla pamatinfrastruktūrā
- 8) Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti
- 9) Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju
- 10) Ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā
- 11) Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi

Blakus esošo plānošanas reģionu attīstības programmas

Visu Latvijas plānošanas reģionu attīstības programmas 2014.-2020.gadam šobrīd ir izstrādes procesā un sadaļa tiks aizpildīta līdz ar šo dokumentu izstrādi.

Zemgales pašvaldību attīstības programmas

Nacionālas nozīmes attīstības centri

Jelgavas pilsētas attīstības programmas 2014.-2020.gadam rīcībpolitikas:

- Izglītība mūža garumā un konkurētspēja darba tirgū
- Veselības un sociālo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība
- Atpazīstams un konkurētspējīgs piedāvājums kultūras, tūrisma un sporta jomās
- Mobilitāte un pilsētas sasniedzamība
- Kvalitatīva un droša pilsētvide
- Pētniecība, inovatīva uzņēmējdarbība un industriālā attīstība

Jēkabpils pilsētas attīstības programmas 2012.-2018.gadam prioritātes:

- Iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana
- Ekonomiskā izaugsme
- Vidi saudzējošas un resursus taupošas pilsētas infrastruktūras attīstība
- Pārvaldības un sadarbības spēju stiprināšana
- Pilsētreģiona attīstība

Reģionālas nozīmes attīstības centri

Dobeles novada attīstības programmas 2014.-2020.gadam prioritātes:

- Iedzīvotāju skaita saglabāšana un moderna izglītības, sociālo, kultūras un sporta pakalpojumu infrastruktūra
- Efektīvi uzņēmējdarbības atbalsta instrumenti
- Sakārtota publiskā ārtelpa
- Sakārtota ceļu infrastruktūra

Bauskas novada attīstības programmas 2012.-2018.gadam prioritātes:

- Mobilitāte un satiksmes drošība
- Kvalitatīva, droša vide
- Kvalitatīva izglītība
- Pievilcīga kultūras un sporta vide
- Efektīva pārvalde

Aizkraukles novada attīstības programmas 2014.-2020.gadam prioritātes:

- Profesionāla un augsti kvalificēta darbaspēka un radošas pilsoniskās sabiedrības attīstīšana
- Daudzpusīgas ekonomikas, kas vērsta uz ražošanas un pakalpojumu attīstību un pievienotās vērtības palielināšanu, veicināšana, sekmējot gan pilsētvides, gan lauku izaugsmi
- Dzīves kvalitātes uzlabošana, veicinot aktīvu un veselīgu dzīves veidu

Rīgas metropoles areālā ietilpstošās pašvaldības

Lauku pašvaldības

Pierobežas pašvaldības

4. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

Par attīstības programmas īstenošanu ir atbildīgs Zemgales plānošanas reģiona administrācija, iesaistot Zemgales pašvaldības un citas institūcijas. Lai nodrošinātu koordinētu rīcību, resursu un vajadzību savstarpēju sasaisti, Zemgales plānošanas reģiona administrācija izmanto attīstības programmu ikgadējā budžeta sastādīšanā.

Rīcības plāns ir attīstības programmas stratēģiskajā daļā izvirzīto vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu sasniegšanas instruments, kurā noteikti rīcības virzieni, rīcības un aktivitātes. Aktivitāšu īstenošanai paredzēts piesaistīt pašvaldību, valsts, Eiropas Savienības un citus finanšu resursus, tās īsteno Zemgales plānošanas reģions sadarbībā ar citām reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm, ņemot vērā resursu pieejamību.

Attīstības programmas īstenošanas novērtēšanai ir izvēlēti uzraudzības rādītāji vidēja termiņa prioritāšu un rīcības plāna līmenī, un reizi divos gados tiks sagatavots uzraudzības pārskats par attīstības programmas un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu, iekļaujot informāciju par veiktajām darbībām, rezultatīvo rādītāju izmaiņām un sasniegtajiem rezultātiem, kā arī secinājumus un ieteikumus turpmākām rīcībām.

Attīstības programmas aktualizēšana var notikt pēc vajadzības.

Balstoties uz attīstības programmas un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas progresu un sasniegtajiem rezultātiem, tiks veikts situācijas novērtējums, kura rezultāti būs pamats Zemgales attīstības plānošanai nākamajam periodam.